

Magy. kir. III-ik számú csendőr-parancsnokság.

760. szám

sgt.

Budapest, 1882. december hó 1-én.

Ezen új parancsnokság területének megszállása alkalmából kötelességemnek tartom az összes alosztályoknak az alábbiakban részletezendő parancsomat, legszigorubb ahoz tartás végett ezennel kiadni.

1. A csendőrség, hivatásánál fogva, minden működésében nemcsak a közhatóságok, de a lakosság bírálatának is ki lévén téve, mi sem természetesebb, minthogy az új területen való első föllépése, első szolgálati eredménye, a lakossággal szemben tanúsítandó magatartása, és érintkezési modora, a testület megítélésére határozott befolyást gyakorland.

2. Ennek pedig természetes következménye, hogy azon esetben, ha ezen megítélés a csendőr-testület — az intézmény — hátrányára dőlne el, ez és a lakosság között hosszú időre — hogy ne mondjam örökre — oly áthatolhatlan válaszfal emelkedhetik, melynek következtében a csendőrség tisztelése és közbecsüléséről szó sem lehet; már pedig tudvalevő s a szolgálati utasításban gyökeredző tény, hogy tisztelet és közbecsülés, a szolgálat eredményes kezeléséhez elodázhatlan kellékek.

3. A csendőr az összes lakosság irányában — kivétel nélkül — a legnagyobb tisztelettel tartozik viseltetni, ha ő tisztel mindenkit, bizonyos lehet benne, hogy ő is általános tiszteletben részesül, aki tiszteletet hoz, az tiszteletet nyer is.

4. Fennhéjzás, henczegés, gorombaság, durvaság, bántalmazás iránti hajlam csak buta miveletlen emberek tulajdonsága.

5. A csendőr minden tette és eljárásában, minden alkalommal, finom modora, értelmessége és eszélyessége által tüntesse ki magát.

6. Paraszt modoru goromba csendőr a testületből mielőbb eltávolítandó, egy ily ember nem érdemi meg, hogy a „csendőr“ nevet viselje.

7. A megszállandó terület új állomás helyére megérkezve, az őrsparancsnok legrövidebb idő alatt tegye meg hivatalos és magán bemutatásait, előbbi minden hivatal főnöknél (bírószági, közigazgatási, posta, távirada, pénzügyi, bánya, erdő stb.), utóbbi a papság, tekintélyes földbirtokosság, és egyéb előkelő egyéniségeknél teljes díszben eszközöndő. Azon őrsparancsnok, kinek állomáshelyén szolgabíró nincsen, ezen bemutatást a legelső portyázás alkalmával ejti meg.

8. A bemutatás iránti ezen határozatom különben mindenkorra érvényben marad, midőn valamely altiszt, őrsparancsnok egy új állomáshelyre jön.

9. A szakasz-parancsnokság ebbeli ajánlatára, a szárny-parancsnokság minden őrs részére egy őrsparancsnoki helyettést nevez ki s ezt napiparancsilag közhírré teszi.

Mennyiben azonban ezen kinevezés az első időben nem lesz eszközölhető, rendelem, hogy ez 6 hó letelte után okvetlen foganatosítandó.

10. Az egyes őrsök területe (körlete) a szakasz-parancsnok urak által — közigazgatási hatósággal egyetértve — mielőbb megállapítandók, mely eljárásnál szorosán szem előtt tartandó, hogy ezen beosztás a közigazgatási járás beosztásával lehetőleg összhangzásban legyen úgy, hogy egy-egy őrs körletében 1, legfeljebb 2 szolgabírói járás területe forduljon elő.

ORSZÁGOS KÖZLŐNY

K 150 1882-11-11/2-318

11. Ezen előleges megállapítások minden őrsrel azonnal közöltetvén, ezek parancsnokai, tájékozván magukat a közbiztonsági viszonyokról, őrskörletüket azonnal megfelelő őrjáratokba osztják fel, szerkesztszenek erről egy vázlatot s az őrjárat beosztások végleges megállapításáig a szolgálatot e szerint vezényeljék.

12. Tudomásvétel és szoros ahhoz tartás végett tudatom, hogy a csendőrség működését az új területen csakis 1883. évi január hó 1-ével, tehát az nap éjjeli 1 órakor kezdi meg, mindaddig semminemű beavatkozása a közbiztonsági szolgálatra nincsen és ezt ezennel betiltom.

13. Az őrsparancsnok egy pontos zsebóra felhasználása mellett a lehető leg-rövidebb idő alatt járja be egész őrskörletét, illetve a különféle őrjáratokat; minden egyes jelentékenyebb és leportyázandó pontot jegyezzen fel, egyik ponttól vagy tárgytól a másikig határozza meg pontosan a portyázási időt s ezt is feljegyezvén, az őrskörletnek többszöri leportyázása után jelentékeny adatokat gyűjthet s megszerezheti az alapot úgy az őrjárat beosztás végleges szerkesztéséhez, valamint az előjegyzési könyvek készítéséhez.

14. Hat hó elteltével az így összeállított őrjárat beosztások a szakaszparancsnok urak által alapos vizsgálat alá veendőek, a beszerzett adatok a részletes térképpel összehasonlítandók s ezek alapján az őrjárat beosztások végleges megállapítása és szerkesztése fögánatosítandó.

15. Midőn egy őrs ily beosztása elkészült, (tehát nem várva be valamennyinek elkészítését) a felülvizsgálás végett a szárnyparancsnokságnak s ottan történt végleges megállapodás után, jóváhagyás végett a csendőr-parancsnokságnak 4 példányban lesz előterjesztendő.

16. Az őrjárat beosztások összeállításánál, minden rendű parancsnokoknak szigorú felelősség terhe alatt, a legnagyobb alaposítást, pontosítást és igazhűséget ajánlom.

17. Minden egyes őrjárat alapos leportyázására a szükséges idő határozottan kiszabandó.

18. Büntös s így büntetésre érdemes cselekmény lenne a szükségesnél felül egy perczet is engedni, mert tapasztalt tény, hogy épen az így feleslegessé vált idő mikénti értékesítése szolgáltatókat a legtöbb kihágás elkövetésére.

19. Az őrjáratok tartama a szolgálat kezelésére lényeges befolyást gyakorol — rendes viszonyok között 24 — vagy 30 órát tartó őrjárat legelőnyösebbnek bizonyul, az ezenfelüli vagy hosszabb ideig tartó, a szolgálatra nézve káros, a csendőrök és lovak erejét kimeríti s azokat idő előtt teljesen elhasználja; — de nem is követelhető, hogy ily hosszú időre terjedő szolgálat alatt a csendőrök törvényszabta feszes, szakadatlan figyelmet, éberséget és tevékenységet érvényesítsenek.

Ily hosszú őrjáratoknál a pontos ellenőrzés is — megnehezítettetik.

20. Más csendőr-parancsnokságokkal határos szakaszparancsnokok, azonnal lépjenek érintkezésbe az itt fennálló szakaszparancsnokságokkal a az őrsök közötti találkozásokat állapítsák meg, a szárnyparancsnokságok részéről történt jóváhagyás után pedig úgy ezeket, valamint a saját szakaszuk őrsői közöttieket a hol azok szükségeseznek mutatkoznak, adják ki az őrsöknek.

21. Hat hó letelte után, az az július hó végével — nyert tapasztalatok alapján — a szakaszparancsnokok által a csendőrparancsnokságnak véleményes jelentés teendő arról:

1. hogy az őrsök körlete czélszerűen van-e beosztva, —

2. a jelenlegi őrsök közül egyik-másik nem lenne-e feloszlatandó, elhelyezendő, vagy esetleg újak felállítandók, —

3. az őrs létszáma megfelel-e a szolgálati követelményeknek — hol mutatkozik ennek felemelése, esetleg csökkentése szükségesnek, — végül kiemelendő: hogy

nem mutatkozik-e egyes gyalog őrök lovasítása, vagy lovasítottak gyaloggá való átalakítása előnyösnek.

Megjegyezzetük, hogy egy lovas járőr vagy őr szolgálata teljesítésében nagyobb nehézségekkel lévén kényszerülve küzdeni mint a gyalog, ezáltal szolgálati eredménye is szenved.

Minden egyes ajánlat a legpontosabban okadatolandó s a szárny-parancsnokság által részletesen véleményezendő.

22. Az „előjegyzési könyvek“ elkészítésére 1 évi határidőt szabok meg s a vizsgáló eljárók kötelessége leendő meggyőződni, hogy ez időn belül ezek szerkesztése megfelelő módon és tartalomra nézve helyesen összeállítva halad-e?

23. A laktanyák és őrök berendezéséhez 8 napi időt engedek, mely idő a legnagyobb alapossággal arra használandó fel, hogy a laktanya, a felszerelés és öltözéki cikkek mintaszerű rend- és tisztaságba hozassanak.

24. Korcsmában, vagy akár magánházban is, az első időben sem szabad étkezni, miért szigorú kötelességévé teszem minden őrparancsnoknak — ámbár ideiglenesen is csak — de azonnal egy éltes asszonyt fogadni, ki az őr részére főzzön.

25. Határszéli, vagy nagyobb piacczal bíró helységektől távol eső őrök parancsnokai, már az őrre való menetelés előtt, vagy az alatt szakácsnék felvételéről, valamint élelmi cikkek vásárlásáról eleve gondoskodjanak, mert ellenkezőleg megtörténik, hogy az őrön megérkezve, pár napig nem esznek főtt ételt.

26. Figyelmeztetem egyáltalában az őrparancsnokokat, hogy a laktanyából történendő minden felesleges kijárást és szaladgálást határozottan tiltsák be, s a szolgálati szabályzat azon határozatát, hogy: „csak a napi foglalkozás után van joga a csendőrnek sétálni, kimenni“, teljes érvényben fenntartsák.

27. Elv, hogy azon csendőr, kinek megtakarított pénze nincsen, rosszul gazdálkodik s hogy e részbeni eljárásának valamely részét homály borítja.

28. Megtakarított s egyébkénti, 20 forintnál nagyobb összeget a csendőrnek magánál, szekrényében vagy ládjában tartani nem szabad, az ezen összegben felüli pénzét legcélszerűbben takaré- vagy kiegészítő-pénztárban helyezi el, mire vonatkozólag a szárny- és szakasz-parancsnok urak — biztos elhelyezést illetőleg — utat és módot fognak találni.

29. Ezeket előre bocsájtva, komolyan utasítom az összes alparancsnokokat, hogy minden további teendőkre nézve, a csendőrségi utasításban előírt és körvonalozott határozványokat és teendőket szorosán szem előtt tartva, ezeket saját személyeikre nézve is a legpontosabban betartsák, azoktól egy hajszálnyira se térjenek el s alárendelteiktől is ezek pontos betartását határozottan követeljük.

30. Megjegyzem itt egyszermindenkorra — ez elvül szolgáljon — hogy azon őrön, ahol baj, mulasztás, rendetlenség vagy kihágások fordulnak elő, a hiba mindig és kizárólag az őrparancsnok személyében keresendő, mert a tapasztalat teljesen bebizonyította és igazolta, hogy egy rendes, pontos, szorgalmas és erkölcsös őrparancsnok alatt, az őr állapota minden körülmények között jó leendő; egy könnyen gondolkodó, hanyag, léha parancsnok alatt a legjobb legénység is elromlik, fejtelenség és rendetlenség tör ki az őrön.

A szolgálat kezelése s egyáltalában az őrlegénység magatartására nézve, az egyöntetűség fenntartása végett a következőket rendelem:

I.

A csendőr személyes magatartása.

31. Minden irányban méltóságteljes, komoly és katonás magatartást ajánlok minden csendőrnek, altisztoktól azonban az irt magatartást és fellépést határozottan követelem.

32. A sok beszéd, ugyszólván formaszertü csevegés, nem egyesik meg a katonát, de még kevésbé a csendőr állásával, keveset beszélni és sokat tenni legyen alapelve minden csendőrnek.

33. A csendőr ne legyen közlékeny, minden szavát, nyilatkozatát eleve jól fontolja meg s a lakossággal, de jelesen idegenekkel szemben óvakodjék, még tréfa színezet alatt is, helytelen, gondatlan beszédet folytatni.

34. Politikai vitatkozásokba, vagy ilynemü fejtegetésekbe bocsájtkozni, a csendőrnek szigoruan tilos.

35. Előljáróktól vett kérdésekre röviden, értelmesen felel, rendreutasítások alkalmával minden mentegetődzést mellöz s a netán vett kifogásokat jövőre nézve irányadókul veszi.

36. Szolgálókkal, csöcselék néppel, vagy más korhely ember és legényekkel nyilvánosan bárhol megjelenni, ezekkel társalogni, szigoruan tilos.

37. Sétálás alkalmával kizárólag szivart használ a csendőr.

38. Kutyát tartani, vagy magával vinni, korbács vagy pálczával járni szigoruan tilos.

39. Még közönséges sétálás alkalmával is, mindig a szolgálat érdeke tartandó szem előtt, éber figyelemmel kísérendők az ily alkalmakkor előforduló események vagy gyanus jelenségek s ebbeli minden észlelet, a tárgy fontosságához képest, az őrsparancsnoknak azonnal jelentendő.

II.

Egészség ápolása, orvosi vizsgák megtartása.

40. Minden őrsparancsnok szigoru kötelessége őrködni afelett, hogy alárendeltjei egészsége épségben fenntartassék, mihez a test tisztán tartása s a fehérnemü és kapczák gyakori változtatása főkellék.

41. Beteges kinézésü csendőr az orvosnak előállítandó, vagy jóakarólag kikérdezendő s a szükséghez képest megteendő mindazon intézkedés, hogy az illető megfelelő ápolásban részesüljön.

42. Ahol az őrsállomás helyen honvéd orvos létezik, ott az orvosi vizsga megtartására nézve, a laktanya szabályzat 7. §-a szorosan szem előtt tartandó.

43. Ahol sorhadbeli vagy csak polgári orvosok vannak, ott havonként egyszeri orvosi vizsgálat elégséges.

44. Miután ezen havi orvosi vizsgák megtartásáért, az illető orvosok díjazása nem eszközölhető, teendője lesz a szakasz- és őrsparancsnokoknak jó modorra előzőkenységgel, az illető orvosokat ezen szolgálatra megnyerni.

45. Ahol netán az állomás helyt orvos nem létezik, ott magától értetőleg rendes orvosi vizsga meg sem tartható, — rendelem azonban, hogy azon esetben, ha ezen vizsga valamely szomszéd állomáson megtartható, ez mindig alkalmilag t. i. őrzáratoknak oda történt — szolgálati — kirendelése alkalmával vétessék foganatba.

46. Kizárólag orvosi vizsga megtartása céljából őrzáratok soha sem vezényelhetők ki.

47. Negyvennyolcz órát felülmuló gyengélkedések az őrsök részéről a szakasz, s ezek által tovább a csendőr parancsnokságnak az eseményi jelentések végén „Külön jelentés“ rovata alatt mindenkor bejelentendők.

48. Rendes viszonyok között csak három napig van a gyengélkedőnek az őrsön helye — negyed nap ez megfelelő gyógykezelés végett a legközelebbi katonai, vagy polgári kórháznak átadandó.

Ha egyik vagy másik gyengélkedőnél az orvos kórházi gyógykezelést nem vélne szükségesnek, úgy az őrsön való meghagyását 5 napig (beleértve a 3 napi

gyengélkedést) a szakasz — 8 napig, — beleértve az összes gyengélkedési időt, — a szárny, ezen felül kizárólag a csendőrparancsnokság engedélyezheti, mely utóbbi czélból mindenkor felterjesztés teendő.

R u h á z a t.

III.

49. A ruházat mintaszerű tisztaság és rendbentartása fölötti szigorú örökös, minden rendű előjárótól és minden körülmények között határozottan követelendő.

50. Pecsét, zsírfolt, vagy mocsok előtálalása esetén az illető csendőr szorosán felelősségre vonandó, s ismétlés esetén, úgy ez, valamint a felügyeletet vagy rászoritást elmulasztott őrsparancsnok megbüntetésre.

51. A csizmák fejbőre halzsir és faggyuból álló összeolvasztott zsiradékkal — nyáron hetenkint egyszer, télen hetenkint kétszer, akként kenendő be, hogy ezek mindig puhák legyenek s a csendőr lábát ne sérthessék.

52. Legyen a csendőr szolgálatban, akár hon a laktanyában, ruházatának mindig kifogástalan jó állapotban kell lenni.

53. Minden egyes ruházati darabon a tulajdonos neve csinosan és olvashatóan — lehetőleg a szárny bélyege alatt — fel legyen írva.

54. A nyári zubbonyokon ez lehetséges nem levén, elrendelem, hogy a zubbony 3—4. gombja közötti távolsága hosszának megfelelő egy fehér vászon, két centiméter szélességű szalag varrassék a fekete bélés vászonra, s a név arra íródjék fel.

55. A ruházaton észlelt legkisebb szakadás vagy féslés azonnal kijavítandó, az illető cikk minden idővesztés nélkül a szabó, vagy czipésznek azonnal átadandó, mert ily állapotban ruhát szekrényben, vagy bárhol elhelyezni, felelősség terhe alatt tilos.

56. Oly ruházati cikkek, melyek többé már nem javíthatók, a szárny- vagy szakasz-parancsnok urak megérkeztével történendő kiselejtetésig, a laktanya kamrája vagy padlásán, fogason és czédulával ellátva elkülönítve őrzendők meg.

57. A ruhaszekrények málházására nézve az A., mellékletben foglalt határozványok mérvadók.

58. Minden csendőr részére egy teljes diszöltözet, mely áll:

- 1 darab téli zubbony,
- 1 „ posztó nadrág,
- 1 pár kesztyű,
- 1 darab nyakravaló és
- 1 „ jelszipzsinórból

az őrsparancsnok szekrényében, és kendőbe becsomagolva őrzendő meg.

59. Ezen ruhadarabok az illetőnek csakis diszben való kivonulás, vagy egyéb ünnepeyes alkalmakkor, ünnep és vasárnapokon adhatók ki használatra, s az ekkénti használat után teljes tiszta és kifogástalan állapotban ismét megőrzés végett azonnal beveendő.

60. Minden — gazdaságilag rendes csendőr legalább 6 pár fehéreneművel kell hogy birjon (ing, gatyá, kapcza, zsebkendő) továbbá két pár téli, és ugyanannyi nyári csizmára minden egyesnek okvetlenül szüksége van, mely cikkek természetesen nem egyszerre, hanem lassankint szerzendők be.

61. Valamint szabályellenes és meg nem engedhető, hogy a csendőr tulságos nagy és feltűnő tollbokrétát hordjon, ép oly szegényes és igénytelen kinézést, ha a tollbokréta csak néhány összekuszált tollból áll.

62. Kötelezendő tehát minden csendőr, hogy a tollbokréta kötést sajátítsa el,

magának az ehez szükséges tollakat gyűjtse, s a bokrétát időről-időre úgy ujítsa, hogy az minden alkalommal csinos és szép legyen.

63. A ruházaton netán előforduló pecsétek tisztításához, minden őrsön közös használatra egy tüveg „Benzin“ és szappan-gyökér tartandó folytonos készletben, mely tárgyak a közigazgatásból szerzendők be.

64. A csendőrök magán tulajdonát képező ládái, vagy bőröndjei a kamarában vagy padláson — megfelelő rendben őrzendők meg.

65. Kamarában, padláson, vagy bármely más helyen — a szabályozottakon kívül — ruhát vagy felszerelést tartani — habár csak rövid időre is — semmi szín alatt sem szabad.

66. Az összes ágyneműnek mindig teljesen jókarban, javítottnak és tisztának kell lenni.

IV.

Fegyverzet, felszerelés és lőszer.

67. Már azon elvitázhatatlan tény, hogy a csendőr élete számos alkalommal kizárólag fegyverzete kifogástalan és jó állapotától függ, önkénytelenül arra kell hogy ösztönözze, mikép ez irányban hanyagságot ne kövessen el.

68. A ki tehát ez irányban még is hanyag, az könnyelmű s így megbizhatlan.

69. A fegyver lövésre, a szurony keményen felillesztve a fegyverre (ne lógjon) szurásra, a kard — hasonlóan keményen beékelve a markolatba — szurás- és vágásra mindig készen legyen.

70. Az összes fegyverzetnek ép és jókarban tartásáért, minden egyes csendőr nemcsak hogy személyesen felelős, hanem ügyetlenség, hanyagság vagy épen rossz akaratból eredő — a fegyverzet és felszerelésen észlelt — hiányokért, még kárterítéssel is tartozik.

71. A kardpenge egész hosszának $\frac{2}{3}$ -da (hegyétől lefelé) mindig éles legyen, mi egy finom reszelő segélyével eszközlendő.

72. A tápuska, megtöltése és kiürítése, minden eligazítás vagy bevonulás alkalmával éjjel-nappal, szigorú felelősség terhe alatt mindig az őrsparancsnok vagy távollétében helyettese személyes jelenlétében történjék.

73. A fegyver töltése és kiürítésének mindig oly helyen kell történni, hogy esetleg elsülése esetén, egy harmadik személy meg ne sértethessék — laktanya szobában vagy más lakott helyen tehát ezt elővenni nem szabad.

74. A fegyverrel való minden játszi eljárás, pajkoskodás, annak mutogatása (különösen töltött állapotban) szigoruan tiltatik.

75. Minden nem a szolgálati eljárás által igazolt, a fegyverrel való lövöldözés, szigorú büntetés terhe alatt tilos.

76. Az összes fegyverzet tisztán tartása minden egyes csendőr szigorú kötelessége, aki ez irányban hanyagságot mutat, az őrsparancsnok részéről kötelessége teljesítésére komolyan szoritandó.

77. A fegyvercsövet (torkolatát) akár szolgálatban, akár azon kívül a laktanyában, soha semmi szín- és ürügy alatt bedugaszolni vagy betapasztani nem szabad — az ez ellen vétők első alkalommal is szigoruan megbüntetendők.

78. Minden szombati napon az őrsparancsnok által részletes fegyvervizsga tartandó.

79. A fegyvereket rozsdamentesen fenntartandó, elrendelem, hogy szolgálatban minden csendőr egy olajos posztó darabot, kevés kóczot s egy tiszta vászon törülkönyt vigyen magával. Ezen szerek a tiszta rongyba göngyölendők kis spárgával csinos alakban összekötendők, az oldaltáskában elhelyezendők s a fegyverek a pihenési idő alatt tisztogatandók.

80. A fegyverágy kimélése és tisztántartására a legnagyobb gond fordítandó, s miután ezek lakkozva adatnak ki a gyárból s jutnak a csendőr kezébe, ugy ezek ily állapotban továbbra is fenntartatók.

81. A szijjazat mindig a legcsinosabban s ugy lakkozandó (a tölténytáska kivételével) hogy mindig tükör-fényű legyen.

82. A lovasság semminemű szijjazata nem lakkozandó, ez természetes bőrszínében meghagyandó.

83. Az ebbeli lakkozáshoz szükséges fénymáz (Lakk) előállítására és elbánására vonatkozólag lásd a B., mellékletet.

84. Miután az ujon kikapott szijj nemű (mely a csendőr által a ruházaton viseltetik,) gyárilag igen zsiros, s ily állapotban való hordásnál a ruhát felette piszkitja, ugy az a használatba vétel előtt, a ruhát érintő oldalán mindig előbb zsirtalanítandó, azaz oly eljárás alá veendő, hogy a zsír többé rajta ki ne üthessen.

A zsirtalanítási ezen eljárását a C., melléklet magyarázza.

85. Tekintve azon körülményt, hogy a szijjazat a kincstár tulajdonát képezi, annak legszigorubb kimelésére minden egyes csendőr kötelezve van, s annak minden igazolatlan rongálásáért kártérítésre szorittatik.

Jelesen megtiltatik a szijjazatot szükségtelen lyukakkal ellátni — a lyukasztást ár, kés vagy bármimemű hegyes eszközzel eszközölni — mert azt, kizárólag lyukasztó vassal, az őrsparancsnok eszközölheti csak.

86. A tölténytáskában minden csendőr 15 darab éles töltényt helyez el és hord szolgálatban magával, ezek számszerinti pontos és sértetlen megőrzése a csendőr kötelessége, mert elvesztett, vagy hanyagsága folytán alakjukban megrongált és jogtalanul elhasznált töltényért nemcsak hogy kártérítéssel tartozik, hanem a körülményekhez képest még szigoruan meg is büntettetik.

87. A rendes évi czéllövészet alkalmával — mely a szakaszparancsnok urak által, minden további parancs bevárása nélkül az első tavaszi szemle vizsga alkalmával veendő elő, mindig a használatban volt töltények használandók el s ezek ujjakkal pótlándók.

88. A czéllövészethez megkivántató fejenkint 20 darab töltény, minden év január 1-én a szárnyraktárakból a szakaszparancsnokságoknak kiszolgáltatandók.

89. A foganatosítandó czéllövészetnél a Kropatschek rendszerű tárkarabély kezelésére kiadott utasítás 7. §-a értelmében járandó el s az ebben kijelölt alakok használandók kizárólag czéltáblálul.

90. Ezen czéltáblák (mind háromalak) a szárny őrséinek megfelelő számban szerzendők be, melyek a szakasz parancsnokságok részéről az őrsöknek kiadtván, utóbbiak kötelezendők, hogy azokat kéreg papirra megfelelően huzzák fel, általában ugy készítsék el, hogy az előveendő czéllövészetnél használhatók legyenek.

Az illetén elkészített czéltáblák az őrsraktánya padlásán gondosan megőrizendők s tekintettel miszerint évente csak kevés lövés tétetik rájuk, így hosszú időn át használhatók, leltárba is veendőek.

A beadványi lajstrom 19. sorszama alatti beadványba tehát mindig az egy évi szükséglet veendő fel.

91. A czéllövészet eredményéről (őrsönként) kimutatás lévén a parancsnokságnak, beterjesztendő, ez a D., alatti minta szerint szerkesztendő.

92. A fennebb jelzett kézi lőszerkészleten kívül (15 darab a tölténytáskában) minden csendőr után, minden őrsnek még 7 darab éles töltény tartalék készletül kiszolgáltatandó.

93. Ezen tartalék lökéskészlet a kettős záru őrspénytárban őrzendő meg, s csak rendkívüli szolgálatteljesítés alkalmával osztható a legénységnek ki.

94. E tartalék lőszerkészlet a csendőrök áthelyezése alkalmával további kezelés alá nem jön, ez mindig az illető őrsön marad.

95. A lovasított csendőr a forgony-pisztolyához tartozó 6 töltényt szolgálaton kívül a forgony-pisztoly tokján alkalmazott tölténytartóban helyezi el.

Ezen felül minden lovas csendőr után 6 darab élestöltény tartalék készlet gyanánt rendszeresítettik — melyek a 93. és 94. pont értelmében kezelendők.

96. A forgony-pisztolyal évenként 12 darab töltény használandó a czéllövési gyakorlatra, mely gyakorlat lovon 20 lépés távolságról s a tanczértáblára foganatosítandó.

97. Próba csendőrökkel a két havi elméleti oktatás befejezése után szintén a 68. pont alatt a meghatározott tölténymennyiség lövendő el a célba — s rendeltetik egyben, hogy ezek ugyanazon évben — további czéllövésre ne vonassanak.

98. Elvitázhatlan tény, hogy a lovasított csendőröknél nagyobb rázkódás következtében a használatban lévő éles töltény lövedéke (golyó) nemcsak a töltényhüvelybe tulságosan benyomatik, de az alakját elvesztvén, merőben lapossá nyomatik, minek következtében egy esetleges fegyverhasználat alkalmával úgy a töltés, valamint a találási biztonság károsittatik.

Ezen bajnak elejét veendő, rendelem, hogy az őrsparancsnokok minden ilyen a csendőr hibáján kívül elferdített töltényt a tartalék készletből azonnal kicseréljenek, azon szakasz-parancsnokok pedig, kik lovasított őrsöket vezényelnek, a szárnyak által megfelelő tölténykészlettel láttassanak el, s ezek kötelességévé teszem:

Minden szemle alkalmával úgy a csendőröknél, valamint a tartalék készletben lévő töltényeket megvizsgálni s a hiányosoknak talált töltényeket kicserélni.

Az eképen beszédett hiányos töltények megfelelően értékesítendők, t. i. vagy a próba csendőrök által a két havi elméleti oktatás után elő veendő — vagy pedig az évenként megejtendő általános czéllövészetnél használandók el.

V.

A legénység oktatása és kiképzése.

99. A csendőrnél a tudatlanság éppen oly nagy baj, hiba, mint az erkölcsatlenség és rossz magaviselet.

100. Egy buta, tudatlan csendőr állása kötelmeinek eleget tenni nem képes, egy ilyen a testületből mielőbb eltávolítandó.

101. Tekintve azt, hogy a csendőr szolgálatában nem kénye-kedve szerint járhat el, mert a különféle törvények, a csendőrségi utasítás, oktatólagos parancsok sat. minden léptét befolyásolják, cselekményeit t. i. az ezekből kifolyó elővezetés, letartóztatás és fegyverhasználatot határozottan szabályozzák; úgy minden egyes csendőről határozottan követelni kell, hogy a különféle szabályokat és eljárást ne csak elméletileg tudja, hanem azok gyakorlati alkalmazását is teljesen értse.

102. Ellenkező esetben a csendőr törvényellenes eljárása folytán szigorú büntetés, de sőt haditörvényszéki eljárásnak néz elébe.

103. A csendőrségi utasítások és szabályok mellett, a csendőrnek általában még a polgári életben érvényben álló, s a közbiztonság, csend és rend fentartására vonatkozó, ministeri rendeleteket, megyei és városi szabályrendeleteket sat. is ismerni kell, szóval a csendőrnek ugyyszólván jogtudornak kell lenni.

104. Az ész, a tudomány — jelesen a miveletlen emberekkel szemben — a csendőr leghatalmasabb fegyvere, paizsa.

105. Ámbár minden csendőrnek becsületbeli kötelessége magát szakadatlanul képezni és ismereteit, szellemi látkörét tágítani, mindazonáltal arra nézni, hogy ez valóban még is történjék, ez irányban hatni, egyáltalában minden őrsön az iskolázást vagy oktatást czélszerűen, értelmesen, alaposan s a legnagyobb buzgósággal foganatosítani, első sorban az őrsparancsnok kiváló, szent kötelessége.

106. Mindezekből önként következik, hogy őrparancsnokok csak művelt, értelmes egyének lehetnek, kik szakadatlanul tanulva s ismereteiket gyarapítván, képesítve legyenek alárendeltjeiket vezetni, képezni és oktatni.

107. Ez utóbbiról meggyőződni s minden vizsga alkalmával ennek a szemleleletben kifejezést adni, minden vizsgáló előljáró szoros kötelessége.

108. Az őrökön az iskolázás a napirend határozványai szerint pontosan tartandó meg; az előírt foglalkozási idő alatt más, bárminemű ügyekkel foglalkozni — kivéve rendkívüli sürgős és halasztbatlan teendőket — szigoruan tilos.

109. A foglalkozás, iskolázás — ha csak egy csendőr van is hon — pontosan megtartandó.

110. A legcsekélyebb tárgy vagy eszme is részletes, népszerű, érthető és könnyen felfogható módon adandó elő, annak mikénti hasznosítása és a szolgálatban való gyakorlati alkalmazása megbeszélendő és minden egyes elméleti tétel gyakorlati példákkal felvilágosítandó, felfoghatóvá teendő.

111. Minden jelentékenyebb tételnél, a részletes eljárás vagy mikénti alkalmazás és teendőre nézve, egy-egy csendőr nézete követelendő s ezen nézet azután — az őrparancsnok meghagyására — a többi csendőrök által részletes bírálat alá veendő s minden egyes határozottan nyilatkozni tartozik, hogy ezen nézetét helyesnek tartja-e vagy sem, mely utóbbi esetben a nem helyeslést alaposan indokolni tartozik.

112. Ha így az őrparancsnok vagy iskola-vezető minden egyes nézetével tisztában van, akkor ő maga teszi megjegyzéseit, s hivatkozva az utasítások megfelelő §§-aira, figyelmezteti a csendőröket az általuk kifejezett nézethibákra.

113. Ily iskolázási rendszer mellett egy órai idő alatt ugyan alig vehető 3—4 §-nál több elő, de az bizonyos, hogy az előfordult tárgy lényegében mindenki által helyesen értetett meg és lett felfogva, s az elméjében maradandólag foglal helyet.

114. Az őr területén egyáltalában minden előfordult egyes esemény, az iskolában mindig tanulságos megbeszélés tárgyává teendő, s veendő megbírálás alá.

115. Minden tanóra után 5—10 percnyi pihenő adandó, illetve megengedendő, hogy a csendőrök az udvaron szabad levegőt szivhassanak vagy egy szivarkát elszívjanak.

116. Feszés figyelemmel 3—4 órán át ülni vagy beszélni, azt sem a csendőr, sem az oktató nem bírja ki.

117. Figyelmeztetem itt az őrparancsnokokat, hogy a különféle utasítások és törvények, úgy szabályrendeletek oly tömören és röviden vannak írva s összeállítva, hogy azok csaknem minden egyes szava magyarázatot igényel; egyes fontosabb §§-ok több napi iskolázást követelnek.

118. A gépies, fejnélküli pergetés, érthetlen iskolázás vajmi szerencsétlen eljárás, ez az elmét és szellemet eltompítja s az embereket butákká teszi, az ily tanításnak semmi haszna nincsen, ellenkezőleg igen káros, mert a szajkó módjára betanult, de ennek következtén meg nem értett §§-ok szolgálatban gyakorlatilag nem értékesíthetők.

119. A fiatal csendőr, mint a kis csecsemő, türelemmel vezetendő be a gyakorlati szolgálatba, a legcsekélyebbnek látszó esemény is neki megmutatandó s a gyakorlati kivitel neki megmagyarázandó.

120. A különféle utasítások, törvények sat. magyarázatának szükségét szembe-tűnővé teendő, példaképen csak a csendőrségi szolgálati utasítás 55. §-át kívánom megemlíteni.

Ezen §. tiz sorban ugyan le van írva, de ezen tiz sorból egy egész könyv tartalma magyarázat kerül ki, ugyanis csak kérdéseket téve fel ez ügyben, a következők merülnek fel:

1.) Kit nevezünk egyáltalában utasnak?

2.) Minő utlevelek és igazolványok vannak — külföldi és belföldi utasokra, munkásokra, cselédekre sat. nézve — a törvény által szabályozva?

- 3.) Mikor jogositott a csendőr egy utast megállítani?
- 4.) Minő tartalmu megszólítással s hogyan történik ezen megállítás, uri egyénekkel vagy közönséges földmivessel szemben?
- 5.) Tekintettel a §-ra, ezen megállítás mikép lesz magyarázandó, szabad-e az így megállítottat szabadon bocsátani?
- 6.) Minő távolságból történjék ezen megállítás?
- 7.) Minő állást foglal a csendőr a megállítottal szemben?
- 8.) Fegyverét miképpen tartsa ez alkalomból a csendőr?
- 9.) Minő kérdést intéz a megállítotthoz?
- 10.) Hogy kéri ezek után ennek igazolványát elő?
- 11.) Az igazolványt hogy és miképen veszi át, s szem előtt tartva azon alapelvet, hogy a megállítottat egy percze se téveszsze szem elől s szakadatlanul figyelemmel tartsa, mikép eszközli az igazolvány áttekintését?
- 12.) Az igazolvány áttekintésénél mire kell kiváló figyelmet fordítani, s miről meggyőződést szerezni?
- 13.) Hogyan szolgáltatja az igazolványt vissza, vagy szabálytalansága esetén minő eljárást alkalmaz?
- 14.) Minő mondatot használ valakinek szabadon bocsátásánál?
- 15.) Hogyan és mi által teheti magát az utas gyanussá?

Még nincs kimerítve a kérdések sokasága, de már ezen részletezésből is bárki meggyőződhetik, hogy ezen 55. §-t szajkó módjára betanulva, az illető abból vajmi keveset, de bátran kimondva, semmit sem ért.

Azonban minden törvény, utasítás, szabályrendelet sat. egyes §§-ait ily alaposan magyarázva, a cselekedendőket gyakorlatilag megmutatva, bizonyára a legszebb eredmény koronázandja az alparancsnok tanítói működését és fáradságát.

121. Az írásbeli oktatás célja általában az, hogy minden csendőr jól olvasható kézi írást nyerve, ebbeli képességét oda fokozza, mikép gondolatainak írásban is összefüggő, érthető, szabatos kifejezést adhasson, egy szóval, hogy hivatásának megfelelni törekvő minden csendőr — de különösen az altisztek — a csendőrségi szolgálat által követelt különböző jelentések, felterjesztések, beadványok, tényvázlatok sat. értelmes, ügyes és gyors szerkesztésére képesítve legyenek.

122. Ezen célú eléréndő, az írásbeli oktatás három fokozatra, osztályba osztandó be, illetve a csendőrök ebbeli jártasságukhoz képest három osztályba sorolandók, mely osztályozás minden írókönyv czimlapján I., II. vagy III. osztály felirattal határozottan feltüntetendő.

Az íróknak ugy ezen osztályozásuk, valamint magasbb osztályba történendő előléptetésük, a szakasziparancsnokok teendője ugyan, mindazonáltal azonban más vizsgáló eljárások által is fogantathatók.

Az I. s ő ily osztályban levők a kezdők, ezek a szépírás alapelveivel foglalkozva kettős vonalzás közé, vagy mintalapok, (Lövényi József-től Budapesten fürdő-utca 4. szám) vagy az ősparancsnok előírása után mindaddig irnak, mig ez irányban kellő jártasság és gyakorlatra jutnak s másolni és tollbamondás (dictandó) után írni képesek, mely oktatás után a

II-ik osztályba haladnak elő.

Az ezen osztályban levők, az ősparancsnok határozott előírása vagy feladata szerint foglalkozva, kisebb munkálatokat szerkesztenek.

Ezeknek másolni, rovatolni, vagy bárkitől valamit leírni nem szabad.

Az ezeknek adandó feladatok a csendőrségi utasítás §§-ai magyarázata, a gyakorlati szolgálatban előforduló egyes események, a büntető, erdő, vadásztörvények sat. értelmezésének leírására szorítkozik, végre oly kisebb jelentések szerkesztésére is kiterjed, melyek úrjárat szolgálat alkalmával előfordulhatnak.

Ezen osztályba tartozók csak egyes vonalra, vagy sorvezető (Faulenzer) után írnak.

A III-ik osztálybeli vagy szabad íróknak másolni, le, vagy tollbamondás után írni tilos, itt a rovatozási munkálatok is csak a legszükségesebb mérvre szoritandók.

Ezek jelentéseket, felterjesztéseket, tényvázlatokat, beadványokat, uti és fogoly kíséreti számlákat, nyugtákat, ellennyugtákat, élelmezési okmány és ellenokmányokat, távstüργönyöket sat. szerkesztenek.

123. A feladatoknak általában oly természettieknek kell lenni, hogy azok által a csendőr valóban tanulni és gondolkodni utaltassék.

Ezek fokozatosan — de mindig az illető tehetségéhez mérten — nehezebb és nehezebbek legyenek.

A feladatok megadása kizárólag az őrsparancsnokok teendője. Egy és ugyanazon tárgyról jelentést, eseményi jelentést, vagy tényvázlatot adni feladatul, szorosan tiltatik.

Rest, lusta őrsparancsnok az olyan, ki midőn szolgálatba távozik, minden gondot, minden teendőt helyettesére biz, — ő bárhol legyen is, mindig őrsparancsnok marad, és minden irányban a teljes felelősség reá nehezedik, reá háramlik.

124. Ha az őrsparancsnok szolgálatba távozik, írja elő mindenkinek az írásbeli feladatot, de szükség esetében egy-egy csendőrnek 2—3 ily feladatot is hagyjon hátra.

Egy gondos őrsparancsnok, helyettesének mindig határozottan meghagyja, hogy távollétében miről tartassék meg az iskolázás.

125. Az írásbeli munkálatokkal mindig a csendőrségi gyakorlati szolgálat tanulmányozása és fejlesztése összekapcsolandó, minélfogva a feladatok tisztán a csendőrségi szolgálat teljesítésére vonatkozólag állítandók ki, a munkálatok vagy dolgozatok pedig szorosan a csendőrségi szolgálati utasítás vagy egyéb rendeletekre alapittassanak.

126. A tény teljes kiderítése vagy megvilágítására szükségeseken felül többet írni igen nagy hiba, a katonai irály azon szabályai tehát „lehető rövidség, értelem és szabatosság“ mindig szem előtt tartandók.

127. Minden egyes feladat, a kidolgozás előtt, a feladó őrsparancsnok és a kidolgozást foganatosítandó csendőr között eleve megbeszélendő, ez utóbbi erre vonatkozólag kikérdeztetvén, esetleges hibás felfogása és nézete helyesbitendő, minek megtörténtével fog csak a fogalmazáshoz.

128. Ezen fogalmazást előbb egy külön papír szeletre írja, megtörténtével gondosan megolvastva kijavítja, s csak azután — de a legnagyobb gond- és pontossággal — írja be az írókönyvbe.

129. Az írókönyvekben habarást, rendetlen írást, tisztátalanságot az őrsparancsnok semmi szín alatt se tűrjön, ilyesmi épen oly vétek, mint minden más szolgálati mulasztás.

130. Az őrsparancsnok az ekképen tisztába irt kidolgozatokat gondosan megvizsgálja, megbírálja, s ennek eredményéhez képest minden egyes munkálatot „helyes“, „középszerű“ vagy „gyenge“ osztályozással lát el.

131. A számtani feladatok — hasonlólag az őrsparancsnok által, és az illető csendőr képességéhez mérten — adandók fel s szintén fokozatosan nehezebb és nehezebbekké lesznek.

132. Ezek is, úgy mint az írásbeli dolgozatok, az őrsparancsnok által — lehetőleg még a kidolgozás napján — átvizsgálandók és osztályozandók.

133. Ha egyik-másik őrsparancsnok az ily feladatok összeállításában netán megakad, erre vonatkozó használatul ajánlom „Madzsár János számtani gyakorlati